

MILLISED ON UKRAINA KODANIKE VÕIMALUSED EESTISSE SAABUMISEKS JA SIIN VIIBIMISEKS?

Viisavabadus

Euroopa Liidu ja Ukraina vahel kehtib viisavabadus ja biomeetrilise passi omanikest Ukraina kodanikud saavad tulla Eestisse viisavabalt 90 päevaks 180 päeva jooksul. Kui Ukraina kodanikul ei ole biomeetrilist passi, siis peab ta taotlema Schengeni viisa seaduslikuks sisenemiseks.

Viisavabalt või viisaga Eestisse saabunud Ukraina kodanikud saavad ka õiguse Eestis töötada, kui tööandja on registreerinud nende lühiajalise töötamise Politsei- ja Piirivalveametis. Jaanuari lõpu seisuga oli kehtiv lühiajalise töötamise registreering 16 139-l ajutise viibimisalusega Ukraina kodanikul. Kui Ukraina kodaniku töötamine kestab kauem kui 90 päeva, siis on tal võimalik Eestis kohapeal PPA-st taotleda pikaajaline viisa lühiajalise töötamise eesmärgil.

Eestisse saabumiseks ja Eestis ajutiseks viibimiseks või elamiseks peab välismaalasel olema seaduslik alus – viisavabadus, viisa, elamisluba või peab ta taotlema rahvusvahelist kaitset.

Eesti pikaajaline viisa

Eesti pikaajalise viisa alusel võivad ukrainlased Eestis olla kuni 12 kuud. Ajutise seadusliku viibimisalusega välismaalane tohib lühiajaliselt töötada kuni 365 päeva, kui lühiajaline töötamine on tööandja poolt registreeritud. Taotluse esitamisel saatkonnas dokumentide nimekirja ja riigilõivu rekvisiidid leiab siit: <https://vm.ee/en/node/2896>. Taotluse esitamisel PPA-s dokumentide nimekirja ja riigilõivu rekvisiidid ja viisa pikendamise info leiab siit: <https://www.politsei.ee/et/juhend/viisa-ja-viibimisaja-pikendamine/pikaajaline-viisa>.

- Ukraina kodanikel on võimalik taotleda erandina ajutise viibimisaluse pikendamist, kui tegemist on asjaoludega nagu vääramatu jõud, humanne põhjus, mõjuv ametialane või isiklik põhjus. Kogu viibimisaeg pikaajalise viisa alusel ei tohi ületada 1,5 aastat 2 aasta jooksul. Taotlus viibimisaja pikendamiseks esitatakse hiljemalt 3 tööpäeva enne lubatud viibimisaja lõppu kas isiklikult või volitatud esindaja kaudu.
- Valdkonna eest vastutav minister või tema volitusel Politsei- ja Piirivalveameti peadirektor võib hädaolukorras või eriolukorras anda Eestis viibivale välismaalasele, kelle tagasipöördumine päritoluriiki on takistatud, seadusliku aluse Eestis viibimiseks. Töötamise jätkuvaks võimaldamiseks saab hädaolukorras või eriolukorras lühiajalise töötamise perioodi (kehtivas seaduses lubatud 1 aasta) pikendada Vabariigi Valitsuse määrusega, arvestades, et lühiajalise töötamise maksimaalne periood saab olla kuni 2 aastat 2,5 aastase perioodi kohta.

Teema kuulub Siseministeriumi ning Politsei- ja Piirivalveameti vastustusalasse.

MILLISED ON UKRAINA KODANIKE VÕIMALUSED EESTISSE SAABUMISEKS JA SIIN VIIBIMISEKS?

Varjupaigataotlus ja rahvusvaheline kaitse

Varjupaigataotluse läbivaatamise eest vastutavaks liikmesriigiks on muuhulgas see riik, kuhu taotleja Euroopa Liidu riikidest esimesena sisenes. Ukrainlastel, nagu kõikidel välismaalastel on õigus taotleda ja saada rahvusvahelist kaitset, kui taotlus on põhjendatud. Rahvusvahelise kaitse taotlus tuleb esitada kas enne riiki sisenemist ükskõik millises piiripunktis või Eestis viibimise korral ükskõik millises PPA teeninduses.

Rahvusvahelise kaitse taotlejal on automaatne õigus viibida Eestis. Rahvusvahelise kaitse taotlejale tuleb Sotsiaalministeeriumi poolt tagada toimetulekuks vajalikud toetused. Kui kaitsevajadus on olemas, siis antakse tähtajaline elamisluba ja neil tekib õigus töötada.

Tähtajaline ja pikaajaline elamisluba

Tähtajaline elamisluba antakse kuni viieks aastaks. Tähtajalist elamisluba on võimalik taotleda õppimiseks, ettevõtluseks, töötamiseks, abikaasa või lähedase sugulase juurde elama asumiseks ja püsivalt Eestisse elama asumiseks (eeldusel, et isik on viie järjestikuse aasta jooksul Eestis kolm aastat elanud. Jaanuari lõpu seisuga oli kehtiv tähtajaline elamisluba 10 154-l Ukraina kodanikul, neist töötamiseks 4755-l Ukraina kodanikul. Tähtajalist elamisluba on võimalik ka pikendada. Töötamiseks ja ettevõtluseks elamisloa taotlemine on sisserände piirarvuga (tänavu 1311) piiratud ja käesoleva aasta piirarvu jagu taotlusi on juba esitatud. Lisaks eelnimetatud elamisloa liikidele on Eestis võimalik anda ka elamisluba erakorralistel asjaoludel. Sõltuvalt olukorrast Ukrainas oleksid sellise elamisloa andmise põhjuseks humaansed kaalutlused. Sellised elamisload ei kuulu ka sisserände piirarvu alla.

Pikaajaline elamisluba antakse kehtiva tähtajalise elamisloaga püsiva legaalse sissetulekuga välismaalasele, kes on elanud Eestis tähtajalise elamisloa alusel vähemalt viis aastat ja on omandanud eesti keele B1 tasemel. Jaanuari lõpu seisuga oli Eestis kehtiv pikaajalise elaniku elamisluba 4263-l Ukraina kodanikul. Pikaajalise elaniku elamisloaga välismaalane on Eesti alaline elanik. Jaanuari lõpu seisuga oli Eestis kehtiv pikaajalise elaniku elamisluba 4263-l Ukraina kodanikul.

Migratsiooninõustajad jagavad informatsiooni Eestis viibimise, töötamise ja elamise võimaluste kohta eesti, inglise ja vene keeles, saates kirja aadressil migrationadvice@politsei.ee või helistades E-R kl 9.00-15.00 numbril 612 3500.

Teema kuulub Siseministeeriumi ning Politsei- ja Piirivalveameti vastustusalasse.

MILLISEID KOHANEMISVÕIMALUSI PAKUB EESTI RIIK SIIA SAABUNUD UKRAINA KODANIKELE?

Kohanemisprogramm

- Kui inimene tuleb **tavarände alusel elamisloaga** – näiteks töötamiseks, õppimiseks, pereliikme juurde asumiseks, laieneb neile kohanemisprogramm Settle in Estonia ja eesti keele õpe algtasemel (A1 ja A2).
- Tulles **rahvusvahelise kaitse saajatena** laieneb inimestele kohustuslik eraldiseisev kohanemisprogrammi moodul, mis on suunatud just rahvusvahelise kaitse saajatele. Lisaks on eesti keele õpe kuni tasemeni B1, milles osalemine on samuti kohustuslik.
- Kui inimene tuleb **viisavabalt biomeetrilise passiga**, siis neile eraldiseisvalt kohanemist toetavaid teenuseid ei osutata, kuna tegemist on ajutiste viibijatega. Valmistamisel on Eestit tutvustavad videod ajutistele viibijatele (valmimisaeg mai 2022).

Integratsiooni Sihtasutus (INSA) pakub kõigile Eestis elavatele inimestele keeleõppe alast nõustamist ning keeleõpet.

Kohanemisprogrammi pakkumise võimekus

Võimekus kohanemisprogrammi pakkumiseks rahvusvahelise kaitse saajatele: ilma käesolevat lepingut muutmata on koolituste antud formaadi juures võimalik koolitada kuni 200 inimest.

Võimekus kohanemisprogrammi pakkumiseks tavarände raames saabunutele: ilma käesolevat lepingut muutmata on võimalik koolitada veel 1500 inimest.

Lisaressurssideta (raha, lepingu muudatused, materjalid jne) on Kultuuriministeeriumi haldusalas erakorraliste olude tekkimisel võimalik kohe pakkuda eesti keele õpet algtasemel ca 600 täiskasvanud õppijale.

MILLISEID KOHANEMISVÕIMALUSI PAKUB EESTI RIIK SIIA SAABUNUD UKRAINA KODANIKELE?

Tavarände alusel saabujatele

Tavarände alusel saabunud on võimalus osaleda erinevatel temaatilistel moodulitel ja eesti keele õppes (kuni A2). Teenust pakub Expat Relocation ja koolitused toimuvad Tallinnas, Tartus, Narvas või veebis.

Kui inimene on saanud elamisloa kas tavarände alusel või rahvusvahelise kaitse alusel, suunab Politsei- ja Piirivalveamet ta kohanemisprogrammi (sh eesti keele õppesse).

Rahvusvahelise kaitse saajatele

Rahvusvahelise kaitse saajate kohanemisprogrammi pakutakse tavaliselt sihtrühma emakeeles ning see kestab kuni viis päeva. Rühmad on kuni 10-liikmelised ning toimuvad vajaduspõhiselt üle Eesti. Teenusepakkuja on MTÜ Eesti Pagulasabi koos Rahvusvahelise Migratsiooniorganisatsiooniga.

- Eesti keele õpet pakutakse kuni B1 tasemeni. Keeleõpe toimub vastavalt vajadusele kas individuaalselt või grupiõppes ning tavaliselt kaks korda nädalas. Asukoht on vajaduspõhine, mh *online* õpe. Teenusepakkuja on Tartu Rahvaülikool.
- INSA pakub keeleõpet A1-C1 tasemel. INSA keeleõppesse saab end registreerida kaks korda aastas (aasta alguses ja sügisel) või siis nõustamisteenuse kaudu. Koostöötegevused ja keeleõpet toetavad tegevused toimuvad jooksvalt.

MILLISEID TEENUSEID JA TOETUSI ON RELVAKONFLIKTI EEST PÕGENEVATEL UKRANIA KODANIKEL VÕIMALIK SAADA EESTISSE SAABUMISEL?

Majanduslik toimetulek

Toetamiseks lühiajaliselt saabuvate inimeste majanduslikult iseseisvat toimetulekut, teeme ettevalmistused vajadusel õigusruumi muutmiseks. Näiteks, ukrainlaste tööturule aitamiseks on planeerimisel tööturuteenuste ja -toetuste seaduse (TTTS-i) muudatused, mis võimaldaks Ukrainast ajutise viibimisalusega tulevatele inimestel töötajana arvele tulla ja töövahendust saada, et soodustada nende tööturule integreerimist.

- Kõigile elamisloa alusel Ukrainast Eestisse saabujatele (tähtajaline elamisloa, mis pole seotud töötamisega) saab Töötukassa pakkuda tööturule ja tööle saamist toetavaid teenuseid (karjäärinõustamine, tööotsingute nõustamine ja töövahendus, oskuste arendamine).

Eesti ukraina kogukond ning nende esindajad on öelnud, et ka nemad on valmis oma lähedasi rahvuskaaslast aidama.

Toimetulekutoetus

Toimetulekutoetust on praegu võimalik vajadusel maksta üksnes tähtajalise elamisloaga Eestis viibivatele välismaalastele, kellele laieneb seejärel ka õigus saada ostetud toiduabi, mille jagamist korraldab sotsiaalministeeriumi toel Eesti Toidupank või kohalik omavalitsus. Kriitilise olukorra tekkides on SoMi lepingupartneril OÜ Sanitexil praegu kehtiva lepingu alusel võimalik tagada riikliku toiduabi täiendavate toidupakkide tarne.

Eesti eesmärk on toetada Ukrainast saabunud inimeste iseseisvat toimetulekut ja aidata kaasa, et nad leiaksid võimalikult kiiresti töö ja elukoha. Samas soovime kiiresti tuvastada need põgenikud, kes vajavad riigilt või kohalikult omavalitsuselt täiendavalt tuge.

MILLISEID TEENUSEID JA TOETUSI ON RELVAKONFLIKTI EEST PÕGENEVATEL UKRANIA KODANIKEL VÕIMALIK SAADA EESTISSE SAABUMISEL?

Majanduslik toimetulek

Rahvusvahelise kaitse taotlejatele on tagatud majutus, hädavajalikud tervishoiuteenused, hügieen, toitlustamine, riideabi. Töötada taotluse menetlemise ajal ei tohi. Sotsiaalkindlustusameti praegune valmisolek on majutada orienteeruvalt 100 rahvusvahelise kaitse taotlejat. Lisaressursside korral on võimalik luua täiendavad majutuskeskused, kus tagada pikaajaline majutus ja toitlustus kuni 2000-le rahvusvahelise kaitse taotlejale. Inimeste lühiajaliseks majutamiseks (kuni 3 kuud) plaanib Sotsiaalkindlustusamet raamhanke alusel sõlmida majutustasutustega valmisoleku kokkulepped. Tänapäevaks tehtud turu-uuringu baasil on lühiajaliselt võimalik pakkuda kuni 9000 majutuskohta.

Rahvusvahelise kaitse saanud inimesel (kellele on PPA poolt väljastatud elamisluba) on õigus saada ühekordset toetust KOVis eluaseme otsimisel (esimese eluaseme üürimine), täiendavalt laieneb talle keeleõppe ning kohanemisprogrammis osalemise kohustus ning vajaduspõhine tõlketeenus. Töötukassa abistab tööturule sisenemisel programmiga „Minu esimene töökoht Eestis“. Rahvusvahelise kaitse saanud inimestele kehtivad samad õigused ja kohustused, mis teistelegi riigis viibivatele inimestele, sh õigus töötada, õppida ja saada arstiabi.

Tervise kaitse on inimeste põhiõigus ja kõigile Eestis viibivatele inimestele on tagatud vältimatu abi raske või eluohtliku terviserikke korral.

Psühhosotsiaalne kriisiabi

Sotsiaalkindlustusamet teeb ettevalmistusi, et pakkuda vajadusel psühhosotsiaalset kriisiabi. Suure hulga sisserännanute pikemaajaline viibimine Eestis põhjustab suurenenud tervishoiuteenuste nõudlust. Vaja on suurendada nii tervishoiutöötajate hulka kui ka raviteenuste osutamiseks vajaliku infrastruktuuri mahtu ja meditsiiniseadmete võimekust. Ühe võimalusena on kaalumisel põgenike hulgas saabuvate tervishoiutöötajate kaasamine.

Nii majutuse, arstiabi, toiduabi, psühhosotsiaalse kriisiabi kui ka tööturuteenuste osutamiseks ja toimetulekutoetuse maksmiseks suurele arvule inimestele on vajalikud lisavahendid, mille lõplikku suurust on praegu raske öelda.

Teema kuulub Sotsiaalministeeriumi vastustusalasse.

KAS UKRAINA KODANIKE HALDUSDOKUMENDID KEHTIVAD EESTIS?

Dokumentide legaliseerimine

Juhul, kui Eestisse tulevad kolmandate riikide kodanikud, pakub Välisministeerium neile avaliku dokumendi legaliseerimise teenust.

Avalik dokument on haldusdokument (diplom, tunnistus, tõend, õiend, teatis vm), kohtu või kohtuga seotud ametiasutuse väljastatud dokument (kohtuotsuse ärakiri, väljavõte registrist, kohtutäituri dokument vm) ja notari või vandetõlgi dokument.

Legaliseerimise tähendab dokumendil oleva allkirja ja vajadusel pitseri või templi ehtsuse kinnitamist. Legaliseerimise ei kinnita dokumendi sisu ega õiguspärasust ning ei määra ette dokumendi kasutatavust Eesti õigusruumis.

Ukrainaga on Eesti sõlminud õigusabi lepingu, mille kohaselt tunnustatakse vastastikku avalikku dokumenti ilma täiendava tõestamiseta ehk teises riigis kasutatavat dokumenti ei ole vaja täiendavalt legaliseerida ega *apostille*'ga kinnitada.

Välisministeeriumil on valmisolek ja võimekus legaliseerimise teenuse pakkumiseks olemas. Seda näitas ka COVID-19 kriis, mille ajal lahendus toimis hästi.

Kuidas legaliseerida?

Dokumendid tuleb legaliseerimiseks saata posti teel. Kirjalik taotlus koos legaliseerimist vajava originaaldokumendiga tuleb saata Välisministeeriumi konsulaarosakonda.

Taotlusvorm on leitav Välisministeeriumi kodulehelt: <https://vm.ee/et/avaliku-dokumendi-legaliseerimine>

Postiaadress:

Välisministeerium, konsulaarosakond, Islandi väljak 1, 15049 Tallinn

KUIDAS TAGATAKSE UKRAINA KODANIKELE HARIDUS?

Keeleõpe

- Haridus- ja Teadusministeerium tagab sisserrännanutele hariduse jätkamise võimalused koostöös kohalike omavalitsustega.
- Toetatakse keeleõppe täiendavate võimaluste pakkumist: õpetajate koolitamist ja eesti keele e-kursusi.
- Koostatakse juhendid uussisserrändajatele, koolijuhtidele, õpetajatele ja koolipidajatele hariduse ning keeleõppe teenuste korraldamiseks, mida tehakse koostöös teiste ministeeriumitega.

Haridus- ja Teadusministeerium on kavandamas rahalisi vahendid keeleõppe e-kursuse ukraina keele toe arenduseks ja täiendavate täiskasvanute eesti keele õpetajate koolitamiseks.

Lapsed

Laps võetakse piirkonna kooli vastu ja hakkab koheselt osalema õppetöös ning võimaldatakse koht lasteaias.

Pakutakse tasuta eesti keele e-kursuseid sisserrännanutele.

Kavas on vajadusel täiendavate üldhariduse koolikohtade ja üldhariduses täiendava eesti keele õppe ning alushariduse pakkumisega seotud kulude rahastamine.